

nam tedaj daje pravico, odstopati od njih? Če Srbo-Hrvati, da molčimo od drugih, pišejo: pisanje, vladanje, orožje, područje, podnožje, podgorje, predmestje, Podrinje (Drina-Thal), in zaradi razločnosti celó Potisje (Theissgebiet, ne Potišje niti Potisije), čemu bi mi po neki domišljeni doslednosti vikali tisti ž, kteremu ne bi vedeli ni pravega glasú?

Držimo se torej udomačenega, v časnike z mnogim trudom vpeljanega pisanja, in ravnajmo se, čistó isto, po nekdanji mrtvi slovenščini samo toliko, da ne zastranimo ali zabrazdimo od živega slovenskega in srbsko-hrvaškega naréčja! Dixi⁶.

P a š n i k.

Enakoglasno branje v šoli. Nič ni pri branji tako neprijetno za ušesa, kakor će učenci vedno enakoglasno berejo, kakor ura, ki se prebije in neprenehoma v enem glasu dalje tolče. Takega neprijetnega branja pa se učenci, posebno pervinci, prav hitro privadijo in nauče eden od drugega. Še učiteljeva ušesa se sčasoma tega glasa tako privadijo, kakor razglašenih slabih orgelj. Vse drugače pa ta napaka bije na ušesa tistemu, ki jo malokrat sliši. Da se tedaj učencev ne prime ta neprijetni glas, naj učitelj: 1) skerbí, da učenci dobro razumejo vse, kar berejo, in bolj ko znajo brati, bolj naj se pazi, da gledajo in mislijo na to, kar berejo. Brezmišljeno branje je prazna slama. 2) Učitelj naj mladim učencem vsako bolj neznano besedo in vsaki stavek naj pred lepo (toda brez nepotrebnih stranskih ovinkov) razloži, kaj vse pomeni in se pravi, in potem naj sam prav prebere, kar tirja, da beró učenci. 3) Naj pred naj besede in stavke beró boljši učenci, potem še le slabjši. Lepo brati se učenec bolj nauči, če posluša, kako se prav bere, kakor pa, če mu pripoveduješ in velelaš, kako naj bere. 4) Učenci naj se vadijo brati tako, kakor se prav govori. Če učenec kako besedo ali kak stavek enakoglasno bere, naj ga pové potem brez bukev z lastnim navadnim glasom, in naj se tako odvaja enakoglasnega branja.

Učitelj in podučitelj.

Večkrat sem že bral in tudi sam opazil, kako se v nekterih krajih učitelj in podučitelj vedno besedujeta in v razpertiji ži-

vita; in res, serce me je bolelo, in mislil sem: Bog daj vsem pravo poterpežljivost in edinost! — Namenil sem tudi o tem nekoliko pisati, ako mi dragi tovarši tega ne bote za zelo vzeli.

Zapoved ljubezni pravi: „Kar hočeš, da bi ti drugi storili, stori tudi ti drugim“. Te besede naj bi si marsikteri učitelj prav razložil, in si jih tudi večkrat spominjal in se mislil podučitelja: kaj bi jaz kot podučitelj svojemu učitelju storiti mogel, in kako bi se meni zdelo, ko bi učitelj tako z mano ravnal, kakor jaz s podučiteljem?

Resnični odgovor bo: svoj stan bi ljubil in komaj njegove težavnosti občutil, ako bi me v šoli, kakor doma, ne pa kakor ptujca merzlo in neprijazno sprejemali, in ko bi bil učitelj moj resnični prijatelj. — Naj si tudi učitelj večkrat spominja tistih časov, ko je še mlad, neveden in na ptujem v šolo za podučitelja prišel. Oh, kako žalostno in strašno je za mladega učitelja, kateri z naj lepšimi upi in z gorečo ljubeznijo do svojega poklica pride v ptujo družbo, ktera ga merzlo sprejme in neprijazno ž njim ravná! Dragi čitatelji! ali bi se bilo čuditi, ko bi se tak zapuščen človek kam drugam obračal, in si iskal prijateljstva, kjer bi ga iskati ne smel?

Naj bi pa tudi podučitelji se večkrat spominjali, da je učitelj njih pravi tovarš. Ali žalostno je slišati, kako marsikteri podučitelj s starjim učiteljem ravná in misli, da je neumen, sam pa meni, da je naj modrejši, zato, ker je morebiti ena leta več po šolah hlače tergal, in na svoje teoretično vednost vse zida, in si misli, da je že dovolj, če je pripravnico dobro izveršil, in je že moder ko Salomon, drugi starejši so pa vsi neumni, in kar oni storijo je vse nič, ali pregovor pravi: „Mladost, norost“; torej naj podučitelj svojega učitelja spoštuje in časti že zavoljo njegove starosti, in naj ga lepo za svet praša, in rekel bi: ne dobí se kmali učitelja, da bi svojemu podučitelju rad prav ne svetoval in pomagal. Posebno je pa dobro za podučitelja, če mu učitelj dovoli, ali ga še prosi, da mu pri cerkvenih opravilih kaj pomaga (se vé, da ne med šolo), to je tako koristno, da mislim, da ni podučitelja, kateri bi se sam od sebe ne čutil primoranega, da se vadi v petji in orgljanji; sej je res, kar so mi nekda neki visokočastiti gospod rekli: „Učitelj brez orgljanja, je ptič brez perut“, in tak tud za njegovo prihodnost slabo skerbí, ker so mu pota za višje in boljše službe zaperta, in mora in ostane le vedno ubogi podučitelj. Naj se torej marsi-

kteri gosposki podučitelj misli, da ni za vse zrel, če nekoliko v šoli stori, za cerkev se pa še ne zmeni, zakaj učitelj živi od kmeta, in kmet le šolmajstra hvali, če zna dobro zapeti in orglati, torej priporočam še enkrat: naj se vsaki podučitelj rad in pridno vadi v petji in orglanji, in naj nikar ne godernja, če mu učitelj popravlja pomote, timveč naj mu bo za to iz serca hvaležen. Ali, pa Bogu bodi potoženo! dobé se učitelji, kateri se res za orgle bojé in revnega „gehilfa“, kakor ga imenujejo, z belim očesom pogledajo, ako bi se k orglam približal, pa zakaj? zato ker vlada med njima razpertija in nevošljivost, ktera je vir vsega nasprotja.

Naj bi se pa tudi marsikteri podučitelj večkrat poprašal: kaj bi pa jaz kot učitelj želel od svojega podučitelja? in gotovo si bo odgovoril: kako prijetno bi bilo, ako bi bil moj podučitelj domač, prijazen, postrežljiv, pohleven in odkritoserčen, proti meni zanesljiv, in ako bi se z dušo in s telesom deržal moje hiše in se za mojo čast, kakor za svojo potegoval. —

Če sta si tako učitelj in podučitelj vdana in prijazna, je srečna hiša, zakaj, taka hiša je hiša miru in ljubezni, in pri nji je Bog in njegov blagoslov.

Milovati moram pa tiste šole in cele soseske, ker sta si učitelj in podučitelj pes in mačka; žalostno je biti med takima, kjer po celih deset mescev eden družega ne pogledata, eden družega opravljata, in na zadaje sta oba nedolžna, in se nočeta tako daleč ponizati, da bi eden družega ogovorila, in tako celi soseski dajeta slab zgled, in si oba podkopujeta svojo srečo.

Spreoberni take terdovratneže Bog!

Jože Jerom,
podučitelj.

Šolsko blago.

Lahke, bolj znane kovine ali metali so:

1. **Pepelovec**, terda, leskeča, bela stvar, ložja od vode. Dobiva se v pepelu in v vinskem kamnu, v ilovici, v slanih in kislih vodah.
2. **Soljenec** je pepelovcu podoben. Nahaja se v navadni soli.
3. **Apenec** je svitla bela stvar, in se v vodi razpušča. Dobiva se v raznih plemenih apnenka, v marmorji, soldanu in mavcu, v živalskih kosteh in lupinah, pa tudi v nekterih rastlinskih delih.
4. **Glinjenec** je bela, leskeča stvar, ki se dá zelo kovati in vleči. Nahaja se v glinji, ilovici in sploh v dobri persti, v raznem kamenji.
5. **Magnez** tudi bela, leskeča in vlačna stvar. Dobiva se v gorjupi persti, v nekterem kamenji, v morski vodi.